

A FÉHÉR BARÁT

A MAGYAR PÁLOS REND
HIVATALOS LAPJA

BEKÖSZÖNŐ

- *Megosztott örömeink*

RENDÜNK MÚLTJÁBÓL

- *A Sziklatemplom és a Sziklakolostor kronológiája 1944–1950*
- *Mindszenti téglá*

PÁLOS LELKISÉG

- *Kereszttség, fogadalom – keresztési fogadalom 2.*
- *Pálos (műhely) titkok*

PÁLOSOKTÓL, PÁLOSOKRÓL

szépirodalom, kultúra

- *Pálosaink írásbelisége a középkor végén*
- *„Nincs többé fönt mennyég”*

RENDI KRÓNIKA

PÁLOS PROGRAMOK

2011. ősz
13. évfolyam 2. szám

BEKÖSZÖNŐ

Megosztott örömeink

P. BÁTOR BOTOND PÁLOS

A megtapasztalt élmények egy idő után elrendeződnek lelkünkben és beépülnek életünkbe. Sokszor kitörölhetetlen nyomokat hagynak bennünk, amelyek következtében már nem lehet pontosan ugyanúgy élni, mint korábban. Ebben az évben, bár még a végére sem értünk, nagyon sok eseménynek lehettek tanúi mindazok, akik egy kicsit is kapcsolatban állnak rendünkkel. Ezek a történések nagy örömmel és – számosságukat tekintve – jóleső csodálkozással töltenek el engem is.

Két legidősebb rendtársunk, Csanád és József atyák aranyismerője, a częstochowai vonatos zarándoklat, Bánk, Csaba és András testvéreink diakónusszentelése még jobban összekovácsolta szerzetesi közösségünket és a pálos családot, amelyhez mindazok hozzátartoznak, akik mellettünk állnak és ezzel is hirdetik Jézus Krisztus örömhírét és szolgálják nemzetünket.

Évről évre ismétlődő ünnepeink egyre több embert vonzanak. Isten különös ajándéka az a kegyelem, amit ezek az alkalmak jelentenek számunkra. Soha, semmi nem történhet azonban anélkül, hogy az ne legyen hatással mindennapi életünkre. Az élmények, a megtapasztalások erőt és bátorítást adhatnak a hétköznapi elviseléséhez is, pontosabban ahhoz, hogy egyre inkább megtaláljuk hétköznapijaink mélyebb benső tartalmát és értelmét.

Rendi értesítőnk most megjelenő számában nemcsak a történelmi visszatekintés folytatódik, hanem néhány elmúlt esemény élménybeszámolójával is találkozhatunk. Az írások által egyrészt azok is részesülhetnek örömeinkből, akik nem tudtak velünk együtt ünnepelni, másrészt cikkeink hozzásegíthetik olvasóinkat, hogy megmerítkezzenek kicsit a pálos lelkiségében és kultúrában. Napjaink történéseiről sem feledkezünk meg; ebben nemcsak az események és az elkövetkezendő programok ismertetése nyújt segítséget, hanem azok az írások is, melyekben rendünk tagjai osztják meg benső világuk kicsiny részét olvasóinkkal.

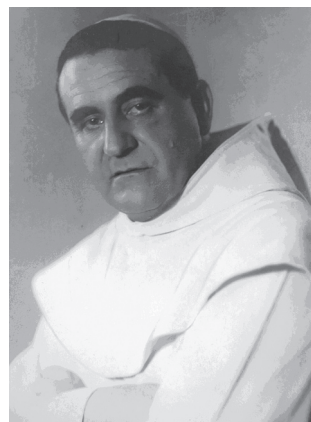
A megtapasztalt szép élmények formálnak és felemlenek minket. Kívánom, hogy ez a számunk is szolgáljon lelki épülésünkre, segítsen mindannyiunkat Krisztus követésében.

RENDÜNK MÚLTJÁBÓL A SZIKLATEMPLOM TÖRTÉNETE, 6. rész A Sziklatemplom és a Sziklakolostor kronológiája 1944–1950

P. ACZÉL LÁSZLÓ ZSONGOR OSPPE

Amikor 1944-ben, Szent József ünnepén a németek megszállták hazánkat, P. Zembrzski Mihálynak megsúgták, hogy a Gestapo a lengyel menekülttáborok megszervezése miatt előbb-utóbb koncentrációs táborba viszi. A svéd követség segítségével, a katonai kordonnal körülvett fővárosból vidékre távozott, az ügyeket P. Besnyő Gyulának adta át, akivel sikerült időközben kapcsolatot létesítenie. Helyét gyakran változtatta.

Egy alkalommal a házban, ahol rejtőzködött, két órai kutatás után sem találták meg, pedig csak egy kis elrejtett ajtócska választotta el a német pribékektől. Igen nehéz és sanyarú bujdosás

P. Besnyő Gyula

után 1948-ban mint angol kémek kémkedés vádjá miatt kiutasították Magyarországról. Barátai segítségével előbb a római pálos kolostorba, majd Amerikába távozott.

Horthy Miklós fegyverszünet-kérése csak óhaj maradt, a nyilasok átvették a hatalmat. A Sziklakolostorban 1944. október 15-étől kezdve egyre több új „jelölt” jelent meg, akiket Besnyő Gyula atya azonnal beöltöztetett. 1944 halottak napján a Wehrmacht a Sziklakolostorba tábortelefont szerelt be, amely a hidőrséget kötötte össze velük. November 30-án a Szent Gellért-

rakparton lőállásokat kezdtek építeni. A Wehrmacht egyik csapatrésze elfoglalta a Sziklakolostorban az ebédlőt, és odatelepitette a hídrobbantó részleget. *Durovecz András*, a brit titkosszolgálat tagja a Sziklatemplomban találkozott néhány ellenállóval, akik segítségét kérték a németek által aláaknázott Duna-hidak megmentéséhez. *Durovecz* pontos térképvázlatokat készített a német katonai objektumokról, s ezek egy bátor kispap segítségével eljuttatta a harcoló szovjet alakulatokhoz. A kispap többször is megjárta ezt az utat. Azonban a rendházba beszállásolt hídrobbantó különítmény 1945. január 16-án mégis felrobbantotta a *Ferenc József*-hidat, a kolostort pedig az átvonuló hazai katonák kifosztották. *P. Bolyós Ákos* és *P. Rába Lukács* a környék óvóhelyeit járták, hogy lelkipásztori szolgálattal, a szentségek kiszolgáltatásával erősítsék és vigasztalják az odamenekülteket és a sebesülteket. Sajnos a Sziklatemplomnak csak igen csekély része volt bombabiztos. Nagyobb részének földmije nem elég vastag, a kőzet eléggé puha, így a bombázások idején a templomot ki kellett üríteni és bezárni, nehogy tömegszerecséltenség történjék esetleges becsapódás esetén. A tömeg biztos óvóhelye a Gellért Szálló és fürdő alatti kétszintes pince volt, amely teljes biztonságot nyújtott, s ha sok is a csőhálózat, azért több száz ember részére ad biztos védelmet. Bár *Pfeiffer Gyula*t, a Sziklatemplom megálmódóját, pálos konfráterünket és családját *P. Besnyő Gyula* perjel többször is meghívta a Sziklatemplom biztos menedékebe, ők azt nem fogadták el. Amikor bombatalálat érte a Maros utcai lakásukat, teljesen nyomuk veszett. Ugyanezen utcában érte a halál kiváló regényírónkát, *Gulácsi Irént* is. A Sziklatemplom bejáratánál a templom és kolostor megnyitásának 60. évfordulója alkalmával, 1994-ben a bányászok, az erdészek és kohászok emléktáblát állítottak *Pfeiffer Gyula* erdőmérnök emlékére.

Mire a Vörös Hadsereg elérte Budát, a Sziklatemplom már hosszabb ideje tábori kórházként működött; ide 1945. február 10-e reggelén hatoltak be az orosz katonák, amikor Buda ostroma már vége felé járt, a Gellért Szálló pincéjébe pedig február 11-én este 7 órakor a német katonákat mind megsemmisítve jutottak be a szovjet csapatok, míg a budai várat február 13-án foglalták el. A kolostort 153 belövés érte, de az épület szerkezetileg nem károsodott. Bár még hallatszott a harcok zaja, és Budapest romokban hevert, február 18-án, nagybőjt első vasárnapján már szép számban jöttek az emberek a félig romos templomba.

1945. november 26. Nagykáptalan. *P. Bolyós Ákos* és *P. Rába Lukács* a lengyel származású *Fr. Pasnik Kázmér* vezetésével *Częstochowába* utaztak, ahol a magyar rendtagok képviselőtében részt vettek az 1946. január 11-én, *Remete Szent Pál* rendi ünnepe után megkezdődött nagykáptalani üléseken. *P. Markiewicz Péter* rendfőnöknek, *P. Besnyő Gyulát* pedig a Rend magyarországi része iránti általános megbecsülés jeléül egyhangúlag III. rendi tanácsosnak választották, aki emiatt *Częstochowába* készült költözni, de 1946. március 18-án cukorbetegsége elhatalmasodása miatt *Budapestben* meghalt. Helyébe *P. Csellár Jenő* került a budai ház élére.

1946. október 12–13.: Szent Gellért ereklyéje a Sziklatemplomban. Az 1946-os esztendő kimagasló egyházi eseménye volt a Szent Gellért püspök vértanúhalála 900. évfordulójáról való megemlékezés. Országsszerte emlékünnepeket tartottak. A budapesti megemlékezésre október 12–13. között került sor. Erre az alkalomra díszes kísérettel felhozták Szegedről Szent Gellért ereklyéjét, és ünnepélyes keretek között a Sziklatemplomban helyezték el. *Witz Béla* budapesti általános érseki helytartó az *Actio Catholica* elnökének jelenlétében ideiglenes megőrzésre *Rába Lukács* pálos perjelnek adta át a vértanú püspök ereklyéjét. Az ünnepség második napján *Mindszenty József* hercegprímás kb. 50 ezer fiatal jelenlétében a Gellért-hegy oldalában elhelyezett tábori oltáron a szabad ég alatt szentmisét pontifikált, amelyen kemény hangú, az elmúlt háború „bűnös népére” utaló, politikai célzásokat is tartalmazó szentbeszédet mondott. Az ünnepség végeztével a szent ereklyét visszavitték őrzési helyére, a szegedi dómba.

1946–47. Az Engesztelés Műve Egyesületnek csoportja. A pálosok is bekapcsolódtak az 1946–47. évben szervezett országos katolikus mozgalomba, az Engesztelés Műve Hitbuzgalmi Egyesület munkájába. Az engesztelés teológiai alapjait még XI. Piusz pápa hirdette meg 1928-ban kiadott enciklikájában, de az elmúlt világháborúban átélt borzalmak időszerűvé tették az elvek mozgalommá szélesítését. Az Engesztelés Műve Egyesületnek egyházközségi kereten kívül működő önálló csoportja alakult a Sziklatemplomban a pálos atyák vezetésével.

1947. április 4. Szabadság szobor. A felszabadulási ünnepségek során felavatták a gellérthegyi szabadság emlékművet, *Kisfaludi Stróbl Zsigmond* alkotását.

1947 nyarán P. Markiewicz Péter rendfőnök végiglátogatta a magyar kolostorokat. Láthatóan jó benyomást tett rá a rend magyarországi ágának fejlődése.

1947. A fatimai üzenet 30. évfordulója. A Sziklatemplom II. világháború utáni egyik legfontosabb eseménye volt 1947-ben a fatimai üzenet harmincadik évfordulójának megünneplése. Az ünnepségsorozat május 13-án, a Szűzanya Fatimában 1917-ben történt első megjelenésének évfordulóján kezdődött.

1947. május 13-án reggel óta nemzeti és pápai színű zászlók erdeje díszíti a Sziklatemplom környékét és a Szent Gellért Szálló előtt fekvő északi teret. Délután öt órára a Nagy-Budapest minden részéről összesereglett nép sűrűn töltötte be a Sziklatemplomot környező teret és a Kelenhegyi út torkolatát. A hegyoldalba és a meredek sziklákra úgy telepedtek le az emberek, mint akik a hegyi beszédre várnak, és a csodás kenyérszaporításhoz készülődnek.

Öt óraker felzendült az ének: „Nagyasszonyunk, hazánk reménye...” Az egész környék visszhangzik. Hangszórókon ismertetik május 13-ának harminc év előtti történet eseményeit...

A fatimai üzenet 30. évfordulójának esztendejében májustól októberig hat hónapon át minden hónap 13-án délután engesztelő ájtatosságot tartottak a pálos rendi atyák a Szűzanya tiszteletére. Ez a hat hónap alkalmas volt arra, hogy a pálosok felhívják a hívők figyelmét az üzenet lényegére. Amikor ugyanis 1917-ben a kis portugáliai falu, Fatima közelében a három pásztorgyereknek hat alkalommal megjelent a Szent Szűz, a rózsafüzér naponkénti imádkozására és Szeplőtelen Szíve engesztelésére buzdította őket s rajtuk keresztül az egész világot, és jövendöléseket közölt az emberiség jövőjéről. Az üzenet lényege tehát az imádságra és az engesztelésre való buzdítás volt.

A fatimai évforduló záró rendezvényére október 13-án a Sziklatemplomban tartott ünnepélyes szentóra és gyertyás körmenet keretében került sor. Délután öt óraker az Engesztelés Műve Társaság új tagjainak fogadalomtétele kezdődött. A Sziklatemplom csak töredékét volt képes befogadni az összegyűlt hívek sokaságának. A Szűz Mária tisztelők tömege lepte el a templom környékét, a hegyoldalt és az utcákat. Az esti szürkületben a barlangnyílás felett világító kereszt és a templomi zászlók alatt égő gyertyákkal gyülekező férfiak és nők ezreinek jelenléte a hit melletti demonstráció is volt. Teljes óra hosszat tartott az esti Mária-ájtatos-

ság a szabad ég alatt a tábori oltárnál. Pontosan 6 óraker megérkezett az ájtatosság színhelyére Mindszenty József bíboros-hercegrímás és kísérete, hogy jelenlétével is súlyt adjon a jubileumnak. Beszédében a hercegrímás az égi Anya mérhetetlen fájdalomról beszélve 1947 magyar anyáinak fájdalmát és áldozatos szeretetüket is megemlíttette, amelyet magukra vállaltak napjaink tobzódó gyűlölködése, szeretetlensége és nyakas hitetlensége ellenében. „Az égi és a földi anyák – emelte ki szentbeszédében a Kardinális – a mi kizárólagos úttörőnk az engesztelés felé vezető úton. Másokat nem követhetünk ...”

„A szentbeszéd végeztével elimádkozták XII. Pius pápa felajánlási imádságát, majd rendben felsorakoztak a nagyszabású gyertyás körmenethez. A budapestieknek kevés ehhez fogható impozáns látványosságban lehetett részük. A menet eleje a Bartók Béla úton keresztül már régen elérte a Nagyboldogasszony útját (a korábbi és a mai Ménesi utat), amikor a Sziklatemplom körüli térség még egyre ontotta az újabb felsorakozókat ...” – írta az Új Ember. A nehézzé politikai helyzet miatt nagyon sokan a szabadság bajnokát és az egyedüli szilárd pontot, a magyarság és a nemzet védőjét látták a főpapban. A nyilasok alatt elszenvedett börtönbüntetése, acélos jelleme, rendíthetetlen hite hivatásában igazi vezető egyéniséggé avatta. Őt tartották az ellenzék törvényes és egyedüli képviselőjének. Népszerűsége nőttön-nőtt. A zarándoklására nemcsak a hívők, hanem más vallásúak is – hazafias indítatásból – tömegesen tódultak. A sziklatemplomi istentisztelet óriási politikai megmozdulássá változott, az egész Duna-part és a Gellért-hegy sötétlett a tömegtől az ellenintézkedések és a titkosrendőrök nagy hada dacára.

Az 1947–48-as Mária-év. A Habsburg-ellenes szabadságharc centenáriuma igen alkalmas volt a hazaszeretet és a Patrona Hungariae-kultusz felelevenítésére. Mindszenty József javaslatára a Püspöki Kar ezért az 1947/48-as évet Mária-évnak nyilvánította. 1947. június 6-án, Máriagyűdön, ahol a zarándoklaton a P. Bolyós Ákossal a pécsi pálosok is részt vettek, a hercegrímás hangsúlyozta: „Nem felejtjük el, hogy Szent István 1038-ban, Róbert Károly 1317-ben, I. Lipót 1697-ben az ország visszaszerzése után, utoljára pedig I. Ferenc József 1896-ban, a millennium évében ajánlotta fel az országot a Magyarok Nagyasszonyának. Ezt tesszük mi is az 1947–48-as szentévben.”

A fatimai évforduló 1947. május 13. és október 13. között tartott szikla-

templomi megünneplése az 1947–48-as Mária-év egyik jelentős rendezvénysorozata volt.

1947 októberében Mária-kongresszus nagygyűlése. Budapesten rendezték a Nemzeti Mária-kongresszus nagygyűléseit, amelynek ünnepélyes *Veni Sancte*-ja az egykori pálos, ma Egyetemi-templomban volt, ahol a częstochowai megképzésű másolatát őrzik.

1948. A Mária-év második esztendeje. Ez az esztendő a pálosok számára még nyugodt évnek indult. 1948. április 24–25-én – A *Fehér Barát* beszámolója szerint – a Mária-kongregációk Országos Kongresszusra gyűltek össze, a sziklateplomi kongregáció rendezésében *P. Szabó László* pálos atya vezetésével. A Kongresszuson a budapesti és vidéki kongregációk mintegy másfélezer küldötte vett részt, köztük sok fiatal.

1948. május 2-án Mindszenty József Máriaoszt-rán. Ezen a napon Máriaoszt-rán a bíboros, aki szívesen időzött a pálosok körében, a Dunakanyar községeknek Mária-napján tartott beszédében elismeréssel nyilatkozott a rend működéséről, továbbá 1948 nyarán a Központi Szeminárium ünnepségén tartott beszédében, mint példaképre, elismeréssel hivatkozott a Pálos Rendre.

1948. május 13. Mindszenty bíboros sziklateplomi beszéde után a rendőrség brutális beavatkozása. Az 1948-as Mária-év fontos eseménye a május 13-i fatimai ájtatosságok nyitó ünnepsége volt, amelyen *Mindszenty hercegprímás* is részt vett. Egyes becslések szerint százezres tömeg gyűlt össze erre a májusi fatimai ájtatosságra. A főpásztor este hat órakor érkezett a Sziklateplomhoz. A barlangtemplom oltáránál rövid imát mondott, majd felment a szabadtéri szószékre. Beszédében Mária tiszteletére és a katolikus családokban az együttműködésre szólított fel. Idézte a bányászból lett pap, az amerikai *Payton* atya jelmondatát: „Az a család, amelyik együtt imádkozik, együtt is marad!” Az eseményekről tájékoztató korabeli *Új Ember* c. újság azt már nem említi (het)te, hogy a beszéd elhangzása után rendőrök támadtak a hívő tömegre és brutális módon véget vetettek az ájtatosságnak. A kommunisták ugyanis, ahol csak lehetett, máshol is zavarták és akadályozták a nagyszabású ünnepségeket, noha a Püspöki Kar már május 11-én tiltakozását jelentette be a kultuszminiszternél az ünnepségek megzavarása miatt. A bíboros június 15-én újabb átiratot intézett a miniszterhez: „A fővárosi Sziklateplomnál több mint egy éve minden hó 13-án tartani szokott engesztelő ájtatosságnak

karhatalommal történt erőszakos megakadályozása a legnagyobb elkeseredést és ellenszenvet keltette a 60–70 ezer résztvevőben, de az ország egész lakosságában is. Szomorú világ az, amikor az imádkozók ellen karhatalommal lépnek fel.”

Ez az 1948. május 13-i esti engesztelő ájtatosság volt a hercegprímás utolsó találkozása a Sziklateplommal és a pálos templom híveivel, mielőtt elindult a mártíromság felé vezető úton. 1948. december 26-án ugyanis hűtlenség, a köztársaság megdöntésére irányuló bűncselekmény, kémkedés, valutaüzérkedés gyanújával letartóztatták, majd a budapesti népbíróság külön tanácsa 1949. február 3–5-én életfogytiglani börtönbüntetésre ítélte.

1950. január 7–15. A Pálos Rend alapításának 700. évfordulója. A Sziklateplomban a pálosok egyhetes ünnepségsorozatot tartottak a rend megalapításának hetedik centenáriuma alkalmából. A Sziklateplomban kiváló alkalmi szónokok emlékeztek meg a történelmi évfordulóról. Minden postai küldeményen külön bélyegzővel hirdették: „Hétszáz éves a Magyar Pálos Rend!”

1950. április 24. Szent Ágoston ünnepe. A Pálos Rend, amely Szent Ágoston reguláját követi, Ágoston megtérésének rendi ünnepén a Sziklateplomban szentmisével emlékezett rá. Ekkor a hazai politikai-társadalmi életben már a kommunista párt birtokában volt az irányító hatalom, s egyre fokozódtak, egyre szélesebb körűvé váltak az egyházellenes támadások.

Mindszenti téгла

LEGEZA LÁSZLÓ

A pálosok sokszázados jelenlétének nyomait sokfelé felfedezhetjük az országban, olykor a szó szoros értelmében emlékekbe, kövekbe botlik az ember...

Balatonszemes határában, a községtől két óra járásnyira, az autópályától kb. másfél kilométerre délre fekvő domb – mai neve Szentestető – északi teraszán állt egykor a pálosok „Mindszent” monostora. A pálos rend szakirodalma szerint a monostort 1323-ban alapította *Raholczay Jakab* fia, *Lökös*. A téglából emelt templom és monostorépület 5–10 szerzetes remeteéletének színtere volt. A törökök közeledtének hírére elnéptele-

nedett, majd közel kétszáz éven át gazdátlanul állt.

Egy 1744-ben készített kamarai iratban foglalkoztatásból *Guzsik Tamás* építész a következőket közli: „Mindenszentek egyháza, a szentély felének kelet felé eső részének kivételével csak itt-ott romos, a falak magasan emelkednek ki, könnyen restaurálhatók. A sekrestyéhez tartozó torony épségben áll, csak vakolni kell, és a toronysisakot a helyére tenni ...

A négyszögben épített kolostor romjai szinte mind a négy oldalon embermagasságig érnek, ezeket néhai *Hunyady István* az előző években nyolcszáz rénes forint költséggel helyreállította ... A Balaton partjáról mintegy fél órára van ez a kolostor egy fákkal sűrűn benőtt domb tetején, amelyet délről félkaréjban hegyek vesznek körül, ahonnan a kilátás a Balatonra és a szemben fekvő zalai tájra páratlan. Amint régen is lehetett, csak egy emeletet kellene felépíteni és a cellákban tíz szerzetes is ellakhatna ... A domb tövében csaknem ötven ölnyre bőséges víz található, mely a hegyekben fakad és elegendő volna a majorság számára.” (A Szentestetőn ma is egy patak nyomait lehet felfedezni, ami valamikor a monostorban élők vízszükségletét biztosította. A Somogy megyei vízügyi térképen is szerepel a patak, *Vizpolya* néven.)

Hazánkban a török utáni romokat legtöbbször ingyenes kő- és téglabányaként tekintették, a szemesi pálos monostor is így járt. Pusztulása felgyorsult, amikor 1775-ben megkezdődött a szőládi templom építése, majd folytatódott a XIX–XX. században, a szemesi Hunyady uradalom építkezései során. Az uradalom magtárépületében ma is láthatók a sötétre égetett középkori téglák. A rom teljes eltüntetése az utóbbi évtizedekben történt. 1968-ban a területen *Guzsik Tamás* még néhol térdmagasságú falmaradványokat látott, tíz évvel később már nem volt nyoma az épületeknek.

Az egykori romhoz vezető erdei úton ma is fellelhetők a téglaszállítások nyomai, a monostorból származó, sötétvörösre égetett téglatörmelékek. E sorok írója 2010 augusztusában talált közöttük egy tégladarabot, melyen jól kivehető az Anjou-liliom egyszerű ábrázolásának

A mindszenti téglá az Anjou-liliommal

Pálosok. Mikes Kiadó, Budapest, 1996. • *Guzsik Tamás*: A pálos rend építészete a középkori Magyarországon. Mikes Kiadó, Budapest, 2003.)

domborlata. Mivel a téglák jelölése a római kortól általános gyakorlat, és a jelölés vagy az építetőre, vagy a téglakészítőre utal, a lelet alapján valószínűsíthető, hogy a szemesi monostor 1323. évi alapításában szerepet játszott az akkor uralkodó Károly Róbert, első Anjou királyunk (1310–1342), akiről köztudott, hogy a pálosokat kedvelte, s több monostoruk alapítója volt.

(Irodalom: Reöthy Ferenc: Elvesztettnek hitt műemlékek nyomában Balatonszemesen. Mv. 21. 1977. 3. sz. • Török József–Legeza László:

PÁLOS LELKISÉG

Kereszttség, fogadalom – keresztvási fogadalom 2.

SÁFRÁN M. BÁNK

A fogadalom különleges felszentelés, amely a keresztvási fogadalom alapszik és annak kiteljesedése.

Mátyás király – aki gyakorta meglátogatta rendünk budaszentlőrinci kolostorát – egy alkalommal váratlanul érkezett, amikor a testvérek éppen az ebédlőben vacsoráztak. „Kezével az ajtót verve, bebocsátást kért, de amikor a főszolgálati testvér kinyitotta a kaput, és meglátta a királyt, azonnal visszacsukta a kaput, és az esetet jelentette Gergely atyának. A rendfőnökhelyettes fölugrott, a megpirongatott főszolgálóval együtt a királyhoz rohant, és bocsánatot kért. A király mégsem volt haragos, sőt, inkább megnyhulva, a körülötte álló főurakhoz így szólt: – Bár csak ti is mindig ekkora engedelmességgel és hűséggel szolgáltatok nekem.” (Gyöngyösi *Gergely*: *Vitae fratrum*)

A keresztség és a szerzetesi fogadalom kapcsolatát vizsgáló sorozatunkban a kapu előtt állunk. A kapu előtt, amely két világ határán áll: elválasztja a szentet a profántól, az egyházhoz tartozókat és a még felvételt nem nyert embereket. A keleti liturgia mind a mai napig őrzi a legszentebb pillanatok előtti felszólítást: „Az ajtókat, az ajtókat...” Ekkor ui. kiküldték a hitújoncokat a liturgiáról, azokat, akik még nem részesültek a keresztségben, vagyis még nem voltak az egyház tagjai.

A kapu, mint a befogadás szimbóluma a keresztség liturgiájában is megjelenik. A szertartáskönyv szerint a pap a templom kapujában fogadja a szülőket, akik elhozzák gyermeküket, hogy részesüljön a keresztségben. Itt rövid intelemen elmondja a keresztség lényegét, majd ezzel a kérdéssel fordul a szülőkhöz: „Mit kértek Isten egyházától gyermeketek számára?” Miután a szülők kifejezték szándékukat gyermekük megkeresztelését illetően, a pap figyelmezteti őket mindarra a kötelességre, mely a keresztény életre való neveléssel jár. Ezt a szülők vállalják, a keresztszülők pedig ígéretet tesznek arra, hogy a szülőket támogatni fogják vállalt kötelességük teljesítésében.

Ezután a pap így szól: „Nagy örömmel fogad be téged a keresztség közösség. Ennek a közösségnek nevében most megjelöllek a kereszt jelével.” Majd keresztet rajzol a gyermek homlokára, ekképpen tesznek a szülők és keresztszülők is. Ezt követően vonulnak csak be a templomba.

A keresztségi liturgiának ez a bevezető része már csak rövid és jelképes összefoglalása annak a hosszú befogadási időszaknak, melyben egykor megvizsgálták a keresztségre készülő szándékának őszinteségét és felkészítették őket a szentség vételére. Csak így léphettek át azon a kapun, mely az életnek és az Isten országának kapuja. A keresztség által válik ui. az ember az egyház tagjává, és nyer felvételt az üdvösségközösségbe.

A szándék vizsgálatának ez a jelképes módja vezet oda, hogy az egyháznak sok olyan tagja van, akiket – azon kívül, hogy megkereszteltek – nem köti semmi sem az Istenhez, sem az egyházhoz. Valójában nem vették komolyan keresztségi fogadalmukat, ahogy szüleik sem, akik ígéretet tettek gyermekük keresztény nevelésére. Bármennyire is nem szívesen veszünk tudomást róla, mindez a kereszténység felhígulását, névleges keresztények tömegét jelenti. Nem véletlen, hogy az egyház egyre inkább szorgalmazza a felnőttek katekumenátusát, melyben a régi hagyományokat újították fel a többéves felkészítéssel.

A szerzetesi fogadalomhoz vezető úton – a keresztséghez hasonlóan – vizsgálatnak vetik alá a jelölteket, akik „...isteni hívásra rendünk ajtaján bebocsátásért kopogtatnak” (Rendi Szabályzat 64. cikkely), hogy szándékuk tisztaságáról, hivatásuk valódiságáról meggyőződjenek. Nem tehet senki rögtön fogadalmat, hanem hosszú jelölt-, ill. újoncidőt tölt el, mely alatt bár a közösségben él, mégis bármikor meggondolhatja magát, bármikor szabadon távozhat, vagy akár el is küldhetik: mintegy a kapu előtt várakozik a bebocsátásra.

A fogadalom előtti szertartásban aztán a keresztségben elhangzó kérdés ismétlődik meg: „Mit kérsz Istentől és az anyaszentegyháztól?” Majd a további kérdésekre adott válaszokban a jelölt kifejezi szándéka őszinteségét, hivatásáról való meggyőződését és a teljes és tudatos önátadását Istennek, melyet Krisztus és az ő Anyja követésében akar megvalósítani a fogadalmak által. Miután leteszi fogadalmát, a közösség tagjai befogadásuk jeleként békecsókot váltanak vele: az egyház, a szerzetesi közösség megvizsgálta szándékát, hivatása valódiságát, és befogadta, a kapu megnyílt számára is.

A keresztség és a szerzetesi fogadalom közötti kapcsolat most vizsgált eleme Krisztus követésének tudatos vállalására mutat rá. Akik felnőtteként lettek keresztények, azok meghozták ezt a döntést. De mit tegyenek azok, akiket gyerekkorukban kereszteltek meg, akik helyett ezt a döntést a szülők hozták meg? Számukra is elérkezik az a pillanat, amikor szüleik ígéretét a sajátjukká kell tenni, tudatosan kell vállalniuk azt. Ezt szoktuk megtérésnek, Istenhez való odafordulásnak (*metanoia*) nevezni. Ez a megtérés azonban nem egyszeri, hanem életünk végéig tartó folyamat. Ahogy a fogadalom szertartásában is imádkozza az egyház: „Isten, aki kezdeményezte benned a jót, teljesítse be azt Jézus Krisztus napjáig.”

Ennek a beteljesedésnek – olykor megmosolyogtató – képe, amikor az ember élete végén a mennyország kapuján bebocsátásért zörget, és Szent Péter ajtót nyit. Ez a naiv kép azonban mély tartalommal bír. Az üdvösség (mennyország) tudatos döntés eredménye: akarnunk kell oda belépni, és Istennel közösségekben lenni. És Péter, aki az egyházat jelképezi, a maga üdvösségközvetítő szolgálatával nyit ajtót.

Amikor misére menet átlépjük a templom kapuját, gondoljunk minderre, és indítsuk fel a szándékot: ma is Isten mellett akarom elkötelezni magam, ma is helyet akarok foglalni az Ő egyházában.

folytatjuk

PÁLOS (MŰHELY) TITKOK

A takarításról

SÁFRÁN M. BÁNK

– *Mester, hol laksz?*
– *Gyertek, nézzétek meg!*
(Jn 1,39)

Ami el van zárva az emberi szemek elől, azt mindig valami titokzatosság veszi körül. S hogy ezt feloldjuk, találgatni kezdünk, elméleteket gyártunk. Így van ez rendünkkel is. A legtöbb ember számára nem adatik meg, hogy belásson egy kolostor belső életébe, csak néhány töredékes információból tudja összerakni, hogyan is élhetnek a falak mögött a szerzetesek. És születik mindenféle elképzelés: hamis vagy gyanakvó, idealisztikus, esetleg romantikus.

Hadd mondjam el saját példámát. Amikor érdeklődőként első alkalommal meglátogattam a pécsi házunkat, a napirend felől kérdezősködtem az egyik jelölt testvérnél. Ő el is kezdte buzgón sorolni a napirendet, sőt az egyes feladatokat is. Amikor a közös imádságok után áttért a takarítandó területekre, egészen megdöbbentem. Még most is emlékszem arra a hatalmas kérdőjelre, amely akkor megjelent szemeim előtt: „Takarítani???” Bár soha nem félttem a munkától, sem a takarítástól – hiszen gyerekkorom óta kellett csinálnom –, erre mégsem számítottam. Annyi minden megfordult a fejemben a szerzetesélettel kapcsolatban, de arra, hogy ilyenféle munkákat is kell végezni a kolostor körül, nem gondoltam. Pedig milyen természetes!

Azóta mindig mosolygok magamban, ha a velünk megismerkedő emberek arcán ugyanazt a döbbenetet látom, mint ami volt bennem is. És kérdéseikre válaszolva sorolom, hogy mi mindent tesz egy szerzetes, amikor nem imádkozik és nem szentmisén vesz részt. Ennek a most induló sorozatnak ezért az a legfőbb célja, hogy egy kicsit megmutassa a kíváncsi tekinteteknek, hol és hogyan élünk, mit teszünk, milyen feladataink vannak, és hogy azok milyen lelki tartalmakat hordoznak, mivel gazdagítják személyes és közösségi életünket. Hiszen az Istennel való kapcsolatot nemcsak az imádság jelenti, hanem mindenféle feladat, szolgálat végzése is, mint pl. a takarítás.

Minden kolostorunk, ill. templomunk körül vannak hívek, akik munkájukkal

segítik közösségi életünket (hála szolgálatukért!). Vannak azonban olyan területek, ahová civilek – főként hölgyek – nem léphetnek be. Ezeknek a helyeknek (és még sok másnak is) a takarítása a szerzetesek feladata. Általában felosztjuk magunk között a takarítási területeket, amelyeket atyák és testvérek, fiatalok és idősek (amíg bírják) rendszeresen takarítanak – a saját szobák mellett.

Talán nem haragszik meg érte József atya, ha ezen a nyilvános fórumon teszem közzé, hogy a legnagyobb érdeme és ügyessége neki van ezen a téren. Még tartományfőnöki teendői mellett is messze ő takarított a legtöbbet.

Természetesen nem valami különlegességről van itt szó, hanem olyan dologról, amely szorosan hozzátartozik szerzetesi életünkhöz. A munka mindig is jelen volt és jelen kell, hogy legyen az életünkben. A ránk bízott javakról pedig gondoskodnunk kell, mert ez is részét képezi a szegénységi fogadalomnak.

„Hajtsátok uralmatok alá a földet...” – szól a parancs a Biblia legelején. Uralkodni rajta annyit jelent, mint gondoskodni róla, törödni vele. Ez a feladat szorosan az emberhez tartozik tehát. A takarítást vehetjük úgy, mint seprős-lapátos uralkodást szigorúan lehatárolt terület fölött. Király, aki ezt megteszi...

Kerti munka a pécsi rendházban (1943)

De nemcsak emiatt fontos teljesítenünk ezt a feladatot, hanem éppen az imádság miatt. A külső környezet nagyban befolyásolja az ember belső világát. És ha éppen nem is lehetetlen koszosan imádkozni, azért könnyebb ezt megtenni, ha körülöttünk szép, tiszta és rendezett a ház, a templom.

A szép környezet, a testi-lelki rendezettség mintegy előképe annak az állapotnak, melyről a Jelenések könyve a mennyei Jeruzsálemről szóló látomásban így ír: „Isten dicsőségét sugározta. Ragyogott, mint a drágakő, mint a kristálytiszta jaspis.” (Jel 21,11)

PÁLOSOKTÓL, PÁLOSOKRÓL

SZÉPIRODALOM, KULTÚRA

Veni Sancte Spiritus! Az új tanév kezdetén egy pálos konfráter tanulmányának első részét, valamint a rend egyik tagjának versét közöljük.

SARBAK GÁBOR: PÁLOSAINK ÍRÁSBELISÉGE A KÖZÉPKOR VÉGÉN – I. RÉSZ

Középkorunk magyar eredetű rendjénél, a pálosoknál a 15. században elindult kedvező reformfolyamatok természetes módon terebélyesedtek át a következő századba és ígértek volna kiteljesedést, ha a török terjeszkedés nem szab végzetesen más irányt az eseményeknek. A déli határaink mentén lévő pálos monostorok egyébként már a 14. század vége óta folyamatosan megszenvedték a török jelenlétet. A század történetét szem előtt tartva néhány olyan mozzanatra érdemes felhívni a figyelmet, amelyek döntően befolyásolták a Mohács előtti Magyarország kedvelt szerzeteseinek életkörülményeit.

A pálos rend 15. századi általános története szélsőségektől mentes, viszonylag kiegyensúlyozott képet rajzol elénk. Az új alapítások terén a többi, Magyarországon honos renddel összevetve, pálosaink jól álltak, sőt nem egy esetben elárultt rennházakat tudtak a század második felében átvenni és benépesíteni (Csöt és Zsámbék, mindkettő volt premontrei prépostság 1475–1477; Visegrád volt bencés apátság, 1493; a Várad melletti Szentjobb, szintén volt bencés apátság, 1498). E négy átvétel mellett még 14 új alapítás bizonyítja életképességüket és az irántuk megnyilvánuló bizalmat, ezek között található az 1483-ban kelt alapítólevéllel alapított vázsonyi monostor (Nagyvázsony), ahol a Festetics- és a Czech-kódex (1493 körül, 1513), mindkettő becses nyelvemlék, keletkezett. Ehhez járul – a Dráván túl – a később olyan jelentőssé váló monostor alapítása, mint Lepoglava, vagy éppen Rómában a Santo Stefano Rotondo templomának átvétele és mellette monostor berendezése. Ugyanakkor elnéptelenedett pálos monostorokról is van tudomásunk: 1416-ban alapította László, szebeni prépost Pókafalvát, amit utoljára 1448-ban

említ okirat és 1494-re már ferencesek lakják – az elnéptelenedés oka ismeretlen. A középkorban nagyon gyakori hatalmaskodás miatt vált lakatlanná többek között a buzgói monostor is 1424-ben Biharban.

Különösen a 15. század második felében, Mátyás király alatt jutott a rend sok adományhoz és kiváltságokhoz, amelyek a rendi élet kereteit jótékonyan biztosították, és kedvezően hatottak a tudományos és művészeti teljesítményre. Az építészettörténet és a régészet erre számos példát tud idézni. Úgy tűnik, hogy egyes (és nem csak pálos) monostorok elkerülhetetlen elnéptelenedése a század folyamán a rend egészének életére nem volt döntő hatással.

A pálosok tevékenységében bekövetkezett fontos hangsúlyeltolódást 1401-ben IX. Bonifác pápa bülájja foglalta összel tömören: szerzeteseink ezután már bárhol prédikálhatnak. A rend ezzel feladta szigorúan kontemplatív jellegét és tevékenyen részt kért és kapott a plébániai jellegű pasztorációs munkából. Részben az utazás könnyítésének foghatjuk fel, hogy saját rendi liturgikus könyveik helyett használhatták az Itáliában lévő pálosok a római kúria könyveit, a bulla megfogalmazásában: Megengedjük az Itália területén tartózkodó rendtagjaitoknak, hogy a *divinum officiumot* a római kúria szokása szerint mondják és celebrálják. Itáliában pedig magasabb tanulmányaik végzése miatt járhattak. Tekintélyük erősödésének tudható be, hogy csak Magyarországon lehetett megválasztani a rend általános perjelét (*prior generalis*, másképpen rendfőnök). Ugyancsak e század elején, 1418 nyarán utazott a kartauziak központjába, Grande Chartreusebe egy pálos, hogy korábbi privilégium alapján egyszerre – középkori szokás szerint – a kartauziaknak juttatott addigi összes kiváltság másolatát megkapja, és ezáltal a magyar pálos rend a kartauziak összes joga és kiváltsága birtokába jusson: ez volt a *communicatio privilegiorum Carthusianorum*. Másképpen a kiváltságok tengernyi sokasága miatt ezt a fajta kiváltsággöteget volt szokás *Mare magnumnak* nevezni. Ez szövegszerűen a budapesti Egyetemi Könyvtár 115. számú latin kódexében maradt ránk, amit kötéséről *Zöld könyvnek* – *Liber viridis* – hívnak. Külön dolgozat témája lenne, hogy a Gyöngyösi által 1519-ben Rómában napvilágot látott rendi konstitúciókban miképpen csapódott le a rendi élet eltolódása a cura animarum irányába. Egyébként a rendi szabályzatot (*constitutiones*) II. Pál pápa Bernát bíborossal felülvizsgáltatta Petrus (V.) Bonefilii generalátusa (1468–1472) idején. Ennek célja a helyenként meglazult

fegyelem intézményes és központi erősítése lehetett. Privilegiumaikat VIII. Ince pápa Zalánkeményi Péter generalátusa idején, 1489-ben erősítette meg.

Ez a század adott a rendnek olyan általános perjeleket, akik hivataluk tekintélyével az uralkodók elismerését is kivívták és képesek voltak a rendi fegyelmet is megtartani. A század derekán Márton általános perjel (1441–1444) a szigorú szerzetesi életnek volt a példaképe, utóda Bereck (1444–1448), korábban váradí kanonok, kánonjogban jártas tudós emberként vezette rendjét. Művei nem maradtak ránk, címeit csak Gyöngyösitől tudjuk: írt az egyszerűség megőrzéséről, a fecsegés kerüléséről, az alázatos magaviseletről – idézetek belőlük találhatóak a *Vitae fratrum*-ban, a *devotio moderna* szelleme érzik rajtuk. Az 1448-ban megválasztott István általános perjel asketikus önsanyargatásához tartozott a könyvművelés, mint hasznos kézi munka (*labor manuum*); társai javítása érdekében gyakran idézett a Szentírásból. Asketikus művek szerzője volt az a Fekete Vince általános perjel (1456–1459), aki Mihálynak írt leveleket a messzi párizsi egyetemre. Budaszentlőrinc (*monasterium Sancti Laurentii martyris*) ekkoriban lett igazán szellemi központ, és ez nemcsak kedvő fekvésének volt köszönhető, hanem az általános perjelek hivatali hatalmának és tekintélyének, ami a perjelek személyiségének is függvénye volt. Két ízben látta el a rend legfőbb tisztségét az az I. Gergely (1472–1476 és 1480–1482), aki *religionis instaurationis*ként, vagyis a szerzet megújítójaként maradt meg a rendi köztudatban. Szombathelyi Tamás – szintén két alkalommal (1476–1480 és 1484–1488) állott a rend élén – személyiségének hatása elevenen él Gyöngyösi rendtörténetének lapjain ma is. Írásai részben fennmaradtak: ezekből egy olyan szerzetest ismerhetünk meg, aki teljesen rendtársaiért élt.

Gyöngyösi rendtörténetét, a *Vitae fratrum*-ot figyelemmel olvasva élénk „irodalmi” életet kell magunk elé képzelnünk főleg a 15. század második felében és a kezdődő 16. század során. Sajnos nagyon sok mű és műfaj csak ebből az egyetlen említésből ismeretes. Érdemes példaként a Budaszentlőrincen, Remete Szent Pál sírjánál történt csodás gyógyulásokról vezetett *miracula*-feljegyzéseket felidézni, amit könyv formában 1511-ben Hadnagy Bálint – később maga is általános perjel – tett közzé, így az eredetiek megsemmisülése után legalább nyomtatásban olvashatjuk ezek egy tekintélyes részét. Hadnagy Bálint a Budaszentlőrincen őrzött és a század húszas éveitől (1422) kezdve

több-kevesebb rendszerességgel vezetett feljegyzésekből állította össze művecskéjét, amelyben maguk a hiteles csodák – *miraculumok* – tanúskodnak Remete Szent Pál közbenjárásának hatásosságáról. A stilisztikailag inkább igénytelen megfogalmazású csodás gyógyulás-leírások a középkorban még az irodalom részét képezték. A középkori irodalom-felfogás sokkal több összetevőből állt, a hagyományosan irodalomnak tekintett műfajokon túl a prédikációk is irodalmi műnek kell tekintenünk, hasonlóan Szombathelyi Tamás *regula*-magyarázataihoz vagy a vizitációk során elmondott buzdító beszédeihez.

folytatjuk...

• •

PUSKÁS ANTAL OSPPE NINC S TÖBBÉ FÖNT MENNYÉG

Ha azt mondják: „Az Úr”,
szemeim máris
az egeket fürkészik,
remélve: a kék azúr
megosztja titkát.

Ha azt hallom: „testvér”,
igencsak meg kell
még dörzsölni szemeim,
el ne fedje, mi véges,
előlem titkát.

Nincs többé fönt mennyég,
hússá lett ő is,
ki Ura minden testnek;
beburkolta a végest
rejtett fényébe.

Amint a kenyér is
egészen kenyér,
bár valóban Isten lett,
s a morzsák s töredékek
egyformán drágák:

Azonmód a testvér,
egészen ember bár,
egészen menyeyi,
s a szilánkok s morzsák:
ugyanúgy kincsek.

RENDI KRÓNIKA

VÁLTOZÁSOK A MAGYAR PÁLOS RENDBEN

2011. augusztus 1-jétől Puskás Antal OSPPE – novíciusmesteri feladatai mellett – az új pálosszentkúti házfőnök és plébános. Az eddigi helyi előljáró, Balla Barnabás OSPPE a tartományi gondnok feladatkörét látja el a jövőben, de papi szolgálatát továbbra is Pálosszentkúton végzi.

*****

ARANYMISÉS PÁLOS ATYÁK

2011. június 18-án P. Borsos József OSPPE és P. Imre Csanád OSPPE hálaadó szentmisét celebrált Márianosztrán, pappá szentelésük 50. évfordulója alkalmából. A homíliát Bátor Botond OSPPE tartományfőnök atya mondta. A szentmisén jelen voltak a Magyar Pálos Rend tagjai, de Lengyelországból is érkeztek pálos atyák, Roman Majewski częstochowai házfőnök atya vezetésével. A zsúfolásig megtelt kegytemplomban és – a hangosítás segítségével – a

Aranymisés atyák – P. Borsos József és P. Imre Csanád
fotó: Zsabokorszky Zsolt

templom körül hívek százai ünnepeltek a pálos szerzetesekkel együtt. (P. Borsos József atya augusztus 7-én a pécsi Lyceum-templom búcsúünnepén is bemutatva aranymiséjét.)

AZ IDÉN PÉCSETT TARTOTTÁK SZOKÁSOS ÉVES LEKGYAKORLATUKAT A PÁLOS SZERZETESEK

2011. július 18. és július 23. között a pécsi kolostorba vonultak vissza a Magyar Pálos Rend tagjai, ahol lelkigyakorlat keretében egy hetet töltöttek teljes visszavonultságban, elmélkedve és imádkozva.

*****

KÖSZÖNTÖTTÉK A PÉCSI PERJELT

Pappá szentelésének 10. évfordulója alkalmából, 2011. július 31-én a hívek köszöntötték a pécsi Lyceum-templomban Csóka János OSPPE tempomigazgató atyát, pécsi házfőnököt. A bensőséges ünnepséget a hívek szervezték titokban, meglepetésként, szeretett lelkipásztoruknak.

*****

ÚJ PÁLOS DIAKÓNUST SZENTELT A PÉCSI PÜSPÖK

2011. augusztus 26-án, Pécsen, a Lyceum-templomban ünnepi szentmise keretében dr. Udvardy György pécsi megyéspüspök úr diakónussá szentelte Vízi Gábor András pálos testvér. „A diakónusszentelés szerzetesi életem egyik fontos eseménye. Az eddig megtett úton sok mindent megtanultam, meg tapasztaltam: részem volt örömben, bánatban, megpróbáltatásban, de mindig magam mellett éreztem a Mindenható Isten kegyelmét és szeretetét. Ő az, aki kiválasztott és meghívott a szent hivatásra, hogy tanúskodjam mérhetetlen szeretetéről.

A szerpappá szentelés révén hivatalosan is hirdethetem Isten Igéjét – az Örömhírt. Megélője és továbbadója lehetek ennek a misztériumnak. Szent Pál szavai jutnak eszembe, amikor azt mondja a filippieknek: „Örüljete az Úrban szüntelen ... az Úr Közel van” (Fil 4, 4-5). Ehhez én mindig hozzáteszem, hogy nem csak közel van, de itt van velünk a szentségekben, az Igében. Nap mint nap szól hozzánk. Ez csodálatos dolog. Ezt az örömet szeretném továbbadni, reményt gyújtani az emberek szívében, felemelni őket a mindennapok problémáiból, figyelmüket Isten Országára fordítani.

Hálátelt szívvel mondok köszönetet az Úrnak hitemért, hivatásomért, szerzetesi közösségünkért, valamint azért, hogy erőt adott a feladatok teljesítésére. Köszönetemet szeretném kifejezni a szerzetesestestvéreimnek is,

Az új diakónus – Vizi Gábor András
fotó: Varga László

akik segítettek és segítenek, hogy hűségesen kitartsak hivatásomban. Azoknak a híveknek is szeretném kifejezni hálámat, akik kitartóan imádkoztak érttem. Kérem őket, hogy ne fáradjanak bele az imába, folytassák azt az egész közösségért, hogy mindig az Úr akaratát tudjuk követni, és ne csak szavainkkal, hanem cselekedeteinkkel is hirdethessük Isten evangéliumát, s ezáltal minél több embert tudjunk Istenhez vezetni. Ebben segítsen minket Rendünk Patronája, égi Édesanyánk, a Boldogságos Szűz Mária.”

Fr. András

CZĘSTOCHOWAI ZARÁNDOKLAT

2011. június 27. és 30. között több mint 650 zarándok utazott különvonattal Lengyelországba. A több állomást is érintő út legfontosabb úti célja Częstochowa, a Pálos Rend központja volt. A zarándoklat vezetői Székely János, Majnek Antal és Tamás József püspökök és Bátor Botond pálos tartományfőnök voltak. A zarándokok között utazott további nyolc pálos szerzetes is. Következő, adventi számunkban hosszabb beszámolót is olvashatnak a zarándoklatról és a Fekete Madonna-kegykép másolatának budapesti (Szent István Bazilika) fogadásáról.

*****

KÉTSZÁZ MOTOROS REGISZTRÁLT A PÁLOS MOTOROS TALÁLKOZÓN

Immár negyedik alkalommal rendezték meg a Motoros Zarándoklatot 2011. július 15. és 17. között, Pálósszentkúton. A rendezvényen több száz motoros testvérünket áldotta meg Talapka István, a Kiskunfélegyháza-Óplébánia plébánosa a kiskunfélegyházi Sarlós Boldogasszony-templom előtti téren. A zarándoklatot

előadások, motoros versenyszámok és ún. steetfairer show színesítette. Hisszük, hogy ez alatt a pár nap alatt minden résztvevő feltöltődött hitben és lélekben is.

*****

BŰCSŰ SZENT JAKAB HEGYÉN

Az elmúlt évek hagyományaihoz hasonlóan az idén is gyalogos zarándoklatot szervezett a Magyar Pálos Rend 2011. július 24-én a Jakab-hegyre, a pálos kolostor romjaihoz, Szent Jakab apostol ünnepéhez kapcsolódóan. A mintegy száz zarándok részvételével megtartott Jakab-hegyi búcsút, az 1225-ben alapított egykori kolostor romjainál tartották meg. Az ünnepélyes szentmisét Bátor Botond OSPPE tartományfőnök mutatta be, a homíliát Pál Csaba OSPPE diakónus mondta. Közreműködött a pécsi Schola Sancti Pauli (karmester: Fodor Gabriella).

*****

BUDASZENTLŐRINC

2011. augusztus 7-én, 16 órakor dr. Török József pápai prelátus, c. prépost, egyháztörténész, pálos konfráter ünnepélyes, Szent Lőrinc-napi szentmisét mutatott be, majd előadást tartott a Pálos Rend alapításának 761. évfordulója, valamint pápai jóváhagyásának 703. évfordulója és a budaszentlőrinci főmonostor alapításának 711. évfordulója alkalmából. (Az idén húsz esztendeje annak, hogy elkezdhetünk újra ünnepelni ezen a helyen, Remete Szent Pál atyánk egykori sírhelyénél, a Szent Lőrinc vértanú ünnepéhez legközelebb eső vasárnapon.)

*****

KLASTROMPUSZTA

2011. szeptember 11-én, vasárnap 12 órakor ünnepi, búcsúi szentmisét tartunk a Szent Kereszt tiszteletére emelt klastrompusztai pálos templom és kolostor romjainál. A szentmisét P. Borsos József OSPPE aranymisés pálos atya márianosztrai házfőnök, plébános mutatja be. (A Sziklatemplomtól autóbusz indul a klastrompusztai szentmisére 10 órakor. Útiköltség 1100 Ft. Jelentkezni lehet a Sziklatemplomban vagy a 06-1-385-1529-es telefonszámon.)

*****

PÁLOS 70

2011. október 7. és 9. között PÁLOS 70 elnevezéssel, jubileumi zárandoklat indul a márianosztrai kegykép 300 éves évfordulójának tiszteletére, meglévő és egykori pálos kolostorok, szentélyek érintésével, nagyrészt a Mária-út útvonalán. A zárandokok hat különböző nehézségű és hosszúságú (egy napos és több napos) útvonal közül választhatnak. További információk a pálos templomokban és a www.palosrend.hu honlapon olvashatók. Szeretettel hívjuk minden kedves testvérünket!

* * * * *

SZERETETTEL VÁRJUK

A PÁLOSKERTBEN, GÁLOSFÁN!

A Somogy megyei Gálosfán, a Páloskertben összefüggő területen, gyönyörű környezetben, felújított, kényelmes házakban várjuk a pihenni, elcsendesedni és együtt munkálkodni vágyókat. Bejelentkezés és bővebb információ: paloshazak@gmail.com, paloskert@paloskert.hu és Baghy-Bátor Teréz +36-20-493-9083.

Köszönettel fogadunk hozzájárulásokat és felajánlásokat a további építkezésekhez. Köszönettel veszünk minden egyéb segítséget is: veteményesbe való magokat és növényeket, dísznövényeket, népművészeti és kegytárgyakat, a szépirodalom és a keresztény irodalom alkotásait stb. További információ: <http://www.paloskert.hu>

MEGJELENT DARVAS KOZMA JÓZSEF
ATYA KÖNYVE

A *csíksomlyói pütkösdi búcsú eredettörténete* címmel megjelent Darvas Kozma József csíkszeredai plébános kötete. A forrásokat is feldolgozó, képekkel illusztrált könyv kapható a Pálos Fogadóközpont üzletében, a budapesti Sziklatemplom előterében, valamint Pécsen, a Szent Imre-templomban és Pálosszentkúton, a kegytárgyboltban.

* * * * *

NYILATKOZAT

A 2011 tavaszán DVD-én megjelent (Császár Tamás rendező és Göbl Gábor producer által jegyzett) *Pálosok – az ősi magyar rend* című film tartalmától és jellegétől a Ma-

gyar Pálos Rend teljes mértékben elhatárolja magát. A film súlyosan elferdíti az egyetlen magyar alapítású férfi szerzetesrend történetét és küldetését, mely szorosan összekapcsolódik a kereszténységgel és azon belül a Katolikus Egyházzal. Kérünk minden jószándékú embert, hogy ennek a nyilatkozatnak a figyelembevételével viszonyuljon a fenti DVD-filmhez és imádkozzon a katolikus hit védelmének szándékára.

*A Magyar Pálos Rend nevében:
Bátor Botond tartományfőnök*

* * * * *

HAMAROSAN MEGJELENŐ ÚJ DVD

PÁLOSOK címmel hamarosan DVD-n is megjelenik – a Duna Televízióban már többször levetített – háromrészes ismeretterjesztő sorozat. A filmet 2005-ben a Vox-Trade Média Rt. készítette; rendezte Bakos Katalin, a producer Füredi Vilmos volt. A rövidesen megjelenő filmet ajánljuk a kedves hívek figyelmébe!

* * * * *

A SZIKLAKOLOSTOR TÁMFALA

A Sziklakolostor udvarában lévő támfal és lépcső veszélyessé vált, mert az alapját kimosta a víz az eltört csatornacső miatt. A helyreállítás tetemes összegbe kerül. Sajnos csak kis részben kaptunk támogatást, ezért kérjük azokat, akiknek van lehetőségük, támogassák a támfal és a lépcső felújítását! Köszönjük a kedves hívek eddigi adományait.

A pálosok

*Magyar Pálos Rend, 7625 Pécs, Hunyadi út 70.
OTP 11731001-20118680*

*Átutalásnál a megjegyzés rovatba kérjük odaírni:
támfalra adomány*

* * * * *

Isten aranymisés szolgálói

VILMOS TESTVÉR

Budapestre helyezésem után, a vasárnapi szentmisék hirdetéseiben mindig hallottam, hogy páter Borsos János József és páter Imre János Csanád aranymiséjüket mutatják be 2011. június 18-án Mária-nosztrán, s hogy az ünnepre majd külön zárandokbuszt is indítunk. A második, harmadik alkalom után szöveget ütött a fejembe, miért e nagy felhajtás – hasonló a házasságkötés előtti készülülethez.

Ugyanakkor meglepett, hogy az ünnepelt atyákkal többször is találkoztva, semmi készülődési izgalmat nem éreztem rajtuk. A nevezett ünnepen is csak a hálát és a meghatottságot láttam az arcukon. Rendi közösségünk minden tagja magáénak érezte ezt az ünnepet, így engem is magával ragadott a hév, annál is inkább, mert még sosem vettem részt rendi aranymise-ünnepen.

Mit tudhatnak vajon magukénak az ünnepelt atyák az elmúlt ötven év szolgálatairól, azért, hogy önként elhagyták a családjukat, lemondtak a házaselet áldásairól, s tisztaságban, szegénységben, engedelmisségben élték le életüket... S megkísértett a világ hangja is: mindezt egy olyan Istenért, aki a saját Fiát sem kímélte, engedte, hogy keresztre feszítsék. Igaz ugyan, hogy feltámasztotta a halából, de mégiscsak engedte, hogy ártatlan és büntetlen létére megkínózzák.

Ha jól megnézem Csanád atya és József atya múltját, ők sem nagyon dicsekedhetnek gondtalan élettel, s volt részük üldözésben is. Sokáig csak titokban lehettek pálosok, s évek hosszú során át talán úgy feküdtek le sokszor, hogy számolhattak azzal, éjjel rájuk törnek és elhurcolják őket Krisztusért. S mindezt még fiatal éveikben élték át. Miért nem fordítottak hátat és élték családban egy talán könnyebb s nyugodtabb életet? Vajon megérte-e – kérdezhették sokan. Ha azonban az atyákat kérdezném, ezt mondanák: igen, megérte, mert amit Isten ígért azoknak, akik őt követik, azt mind megkaptuk. „Ha en-

gem üldöztek, titeket is üldözni fognak, ha az én ígémet megtartották, a titeket is meg fogják tartani.” (Ján 15,20) „Aki nevemért elhagyja otthonát, testvéreit, nővéreit, apját, anyját, feleségét, gyermekeit vagy a földjét, százannyit kap, s az örök élet lesz az öröksége.” (Mt 19,29)

És a család? S ki tudja, meddig tamáskodtam volna még, ha el nem érkezik a várvá várt ünnep. S akkor jól rám pirított az Úr. Olyan sok ember jött el a szentmisére, hogy nem fértek be mind a kegytemplomba. Még határainkon túlról is érkeztek sokan... S akkor szinte villámként hasítottak belém Jézus szavai: „Ezek az anyám és testvéreim! Aki teljesíti mennyei Atyám akarátát, az nekem mind testvérem, nővérem és anyám.” (Mt 12,49b–50) Mi tagadás gyorsan bocsánatot kértem kicsinyhitűségemért, s azt is megértettem, hogy miért nem voltak nagy lázban az atyák. Ők mindig Istenre hagyatkoztak, és ebben soha nem inogtak meg, akkor sem, amikor üldöz-

Aranymisés atyák – P. Borsos József és P. Imre Csanád (fotó: Zsabokorszky Zsolt)

ték őket és megnehezítették munkájukat, és akkor sem, amikor viszonylag békében és nyugalomban szolgálhattak. Világító fáklyák ők az Isten kezében, akik életükkel megvalósították a krisztusi utat: hiszen Ő mindenben minden. Meggyőződése, hogy aranymisés testvéreink Pál apostollal együtt elmondhatják: „A jó harcot megharcoltam, a pályát végigfutottam, hitemet megtartottam.” (2Tim 4,7) Rájuk is illenek Jézus szavai: „A tanítást, amit kaptam tőled, továbbadtam nekik.” (Ján 17 8a) Jól sáfároltak az Istentől kapott javakkal.

Én is hálát adok Istennek Csanád atya és József atya hivatásáért, életükért és példaadó munkásságukért, és hálát adok az Úrtól kapott hivatásomért is, amit méltatlanságom ellenére nekem is megadott. Nekünk, újoncnak az előttünk élt szent példaképek – Remete Szent Pál, Boldog Özséb, a Pálos Mindenszentek és aranymisés atyáink – nyomát kell követnünk, hogy bátran merjük átadni életünket Istennek, s hogy mindent Isten nagyobb dicsőségére és felebarátaink üdvösségére telessünk.

PÁLOS PROGRAMOK 2011. szeptember–november

MÁRIANOSZTRA

Magyarok Nagyasszonya-kegytemplom

www.marianosztrakegyhely.hu

- minden hónap 13-án – 18 óra: Fatimai engesztelőnaper keresztúttal, rózsafüzérrel, szentségimádással, szentmisével és a Lorettói litániával nemzetünk lelki megújulásáért
- szeptember 11. – 12 óra: KLASTROM-PUSZTA – A SZENT KERESZT FELMAGASZTALÁSA; ünnepi szentmise a romoknál. Főcelebráns P. Borsos József aranymisés pálos atya
- szeptember 18. – A FÁJDALMAS SZŰZANYA BŰCSÚJA a kálvárián, szabadtéri szentmise; ima az elhunytakért
- október 9. – A 300 ÉVES RESTAURÁLT KEGYKÉP MEGKORONÁZÁSA a Szent Korona másolatával Szent István király népe nevében
- október 23. – IDŐSEK ÉS BETEGEK ZARÁNDOKLATA, a szent kenet közösségi kiszolgáltatása

PÉCS

Szent Imre-templom

- szeptember 16. – 18 óra: szentmise, melyet követően Sarbak Gábor irodalomtörténész, pálos konfráter tart előadást a Czeszochowai Szűz Mária Lovagrendről (a Pálos Baráti Kör programja)
- október 14. – 18 óra: szentmise, melyet követően Serfőző Szabolcs történész előadást tart a sasvári és a máriavölgyi pálos kolostorok történetéről (a Pálos Baráti Kör programja)
- november 5. – 10 és 13 óra, valamint 15 és 18 óra között a Pálos Baráti Kör lelki napja. A lelki gyakorlatot Bíró László tábori püspök úr vezeti.
- november 5. – 18 óra: a Pálos (Szent Imre) Templom búcsúja, az ünnepi szentmisét Bíró László tábori püspök úr mutatja be.

PÉCS

Lyceum-templom

- november 1–2. – Mindenszentek ünnepén és halottak napján az urnatemető 9-től 18 óráig látogatható.

BUDAPEST

Magyarok Nagyasszonya-sziklateplom

- minden hónap 13-án – Fatimai engesztelőnaper nemzetünk lelki megújulásáért. 8.30: szentmise, 10 óra: szentségimádás, 11 óra: ünnepi szentmise (8.30-tól gyónási lehetőség)
- csütörtökönként – 22 óra: szentségimádás
- szeptember 11. – 12 óra: KLASTROM-PUSZTA – A SZENT KERESZT FELMAGASZTALÁSA; ünnepi szentmise a romoknál. Főcelebráns P. Borsos József aranymisés pálos atya
- szeptember 14–18. – a budapesti Pálos Baráti Kör zarándoklata Észak-Magyarországra és a Felvidékre
- október 8. – 20 óra: a Sziklateplom búcsúja. Az ünnepi szentmisét bemutatja P. Imre Csanád OSPPE – A pappá szentelésének 50. évfordulóját ünneplő atya aranymiséje a Sziklateplomban (a Pálos Baráti Kör programja)
- november 16. – 17 óra: szentmise, melyet követően Serfőző Szabolcs történész előadást tart a sasvári és a máriavölgyi pálos kolostorok történetéről (a Pálos Baráti Kör programja)

A Sziklateplom előterében működő **Pálos Fogadóközpont** nyitva: 10-től 20 óráig. Vasárnap zárva. További információ: www.sziklateplom.hu

PÁLOSSZENTKÚT

Kisboldogasszony-templom

- minden hónap első péntekén – férfiak gyalogos zarándoklata – Indulás 17 órakor Kiskunfélegyházáról, az Ótemplom elől. Érkezés kb. 20 órakor a pálosszentkúti kegyhelyre, majd engesztelő virrasztás Magyarországmentől.
- májustól októberig minden hónap 13-án – 8–12 óra: Fatimai engesztelő szentmise és imádság
- minden hónap utolsó vasárnapján – családok megáldása a 10 óra 30-kor kezdődő szentmisét követően
- szeptember 3–4. –
KISBOLDOGASSZONY BŰCSÚ

A pálos templomok miserendje 2011. szeptember–november

BUDAPEST

Magyarok Nagyasszonya-székletemplom

- vasárnap: 8.30, 11, 17
(16.25: rózsafüzér) és 20 óra
- hétköznap: 8.30, 17
(16.25: rózsafüzér) és 20 óra

MÁRIANOSZTRA

Magyarok Nagyasszonya-kegytemplom

<http://www.marianosztrakegyhely.hu>

- vasárnap és ünnepnapokon: 8.30 és 10.30
- hétfőn, kedden, csütörtökön, pénteken és szombaton: 18 óra, a téli hónapokban 17 óra
- péntekenként a szentmise előtt 16 órától szentségimádás, a szentmisék előtt fél órával rózsafüzér

PÁLOSSZENTKÚT

Kisboldogasszony-templom

- vasárnap és ünnepnapokon: 8.30 (Petőfi-szállás, kápolna), 10.30 (Pálosszentkút, Kisboldogasszony-kegytemplom)
- szombaton: 18 óra (Petőfi-szállás, kápolna)
- minden hónap első péntekén virrasztás: 20 óra: rózsafüzér, 21 óra: szentmise, 22 óra: szentségimádás, keresztút, hajnali 4 óra: záró szentmise
- A Kisboldogasszony Búcsú idején, szeptember 3-án 18 és 20 órakor, 4-én 8 és 10 órakor a kegytemplomban
- szeptember 8.: 11 óra ünnepi szentmise a kegytemplomban

PÉCS

Szent Imre-templom

- vasárnap és Mindenszentek ünnepén (november 1.): 8 óra, 18 óra (ifjúsági szentmise a tanévben: 10 óra)
- hétköznap: 7.30 és 18 óra

Lyceum-templom

- vasárnap Mindenszentek ünnepén (november 1.): 10.45
- hétköznap, szerda kivételével: 17 óra

www.palosrend.hu

A
FÉHÉR
BARÁT

A MAGYAR PÁLOS REND
HIVATALOS LAPJA

Ó, ÉDESSÉGES SZŰZ MÁRIA,

*e világnak megvilágosítója,
világosítsd meg az én
lelkemet, és ismertess
meg szent Fiaddal,
Jézussal. Ó, édességes
Szűz Mária, mikor
lelkem testemtől
eltávozik, oltalmaz
meg a pokolbéli ellen-
ségtől, erősítsd meg
lelkemet a Szenthárom-
ság hitében, és ne hagyj
engemet kétségbeesnem.
Ámen.*

*Ismeretlen pálos szerzetes
imádsága 1501-ből*

A szerkesztőség telefonszáma: +36 20 77 52 555
ISSN: 2062-1094